

اسماعیل حاجیان

حقیقت جو رسی

یاران امام زمان
علیہ السلام

حدیث جود نثر

ویارلان امام زمان علیہ السلام

تہیہ و تدوین :

اسماعیل حاجیان

حاجیان، اسماعیل

حدیث جوانی و یاران امام زمان علیه السلام / تهیه و تدوین: اسماعیل حاجیان.
تهران: نشر مهام، ۱۳۸۳.

۶۴ ص ISBN 964 - 6791 - 15 - 8

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص ۶۱-۶۲؛ همچنین به صورت زیر نویس.

۱. جوانان، احادیث. ۲. محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق.

احادیث ۳. احادیث شیعه، قرن ۱۴. الف. عنوان.

۲ ح ۹ ج / ۱۴۱ / ۵ / BP ۲۹۷ / ۲۱۸

کتابخانه ملی ایران ۸۳-۲۰۱۹۲ م

انتشارات مهام

شابک ۹۶۴-۶۷۹۱-۱۵-۸ ISBN 964 - 6791 - 15 - 8

حدیث جوانی و یاران امام زمان علیه السلام

اسماعیل حاجیان

ناشر: انتشارات مهام

حروفچینی و صفحه آرایی: شبیر ۷۵۲۱۸۳۶

نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۳

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: کیان

چاپ و صحافی: زنبق

مرکز فرهنگی انتشاراتی مفیر، تلفن و فاکس ۷۵۲۱۸۳۶ (خط ۴)

خیابان مجاهدین اسلام، اول خیابان زرین خامه، ساختمان (پزشکان) شماره ۴، واحد ۹

قیمت: ۶۵۰ تومان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

جوانان و جوانمردانی که نقد جوانی خویش را

آماده نثار مقدم مولایشان، یوسف زهرا علیهم السلام،

مهدی فاطمه علیهم السلام می کنند.

و برای وصال به لقاء محبوب، دوران شور و

نشاط زندگیشان را وقف تزکیه خویش می نمایند.

«اللَّهُمَّ ارِنَا الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ»

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	ارزش جوانی
۱۳	توجه پیامبر ﷺ به جوانان
۱۵	جوانان و انقلاب جهانی امام مهدی (عج)
۱۷	مشخصات یاران جوان امام مهدی (عج)
۲۱	جوان و ارزشهای جوانی
۲۱	۱- جوانی و جوانمردی
۲۴	۲- جوانی و اطاعت حق
۲۶	۳- جوانی و عبودیت حق
۲۸	۴- جوان، آینده و آمادگی دفاع از دین
۳۰	۵- جوانی و تفقه در دین
۳۱	۶- جوانی و علم و ادب
۳۲	۷- جوانی و ارتباط با قرآن
۳۶	۸- جوانی و زیبایی
۴۱	۹- جوانی و عشق

۸ * حدیث جوانی

۴۱	الف: حبّ و محبت
۴۲	ب: وُدّ-مودّت
۴۳	ج: عشق
۴۵	د: شَغَف
۴۶	ه: مُنَى
۴۶	و: تَئِيم
۴۷	۱۰- جوانی و ازدواج
۴۹	۱۱- جوانی و عفاف
۵۳	۱۲- جوانی و نشاط
۵۷	کلام آخر
۶۱	«منابع و ماخذ»

مقدمه

اگر سفر کنی از خویش در جوانی کن
که جای پای سبکرو، عصا نمی‌گیرد

(صائب تبریزی)

دوران نوجوانی و جوانی این زیباترین مرحله عمر. دوران دریافت ارزشهای فرهنگی و اجتماعی و انتقال آنها به نسلهای آینده است.

فرهنگ اصیل اسلامی و شیعی ارزشهای بسیار متعالی را در خود دارد که اگر صحیح و دقیق به نسلهای نوجوان و جوان منتقل شود، بسیاری از مشکلات فکری و اجتماعی جامعه و نسل نوخاسته را حل می‌کند. و پشتوانه بسیار محکم و استوار برای تداوم فرهنگ غنی اسلامی در نسلهای آینده خواهد بود.

از سوی دیگر، دوران سخت انتظار امام زمان (عج) براساس

تعبیرات پیشوایان ما، دوران یتیمی شیعیان است و یکی از تکالیف علماء و دانشمندان کفالت علمی و فرهنگی این ایتم است.^(۱) و وظیفه بسیار سنگین.

آنچه که در این مجموعه کوتاه گرد آمده، اشاره مختصری است به برخی از هنجارها و ارزشهای دوران جوانی که توجه نسل جوان جامعه ما به آنها میتواند زمینه ساز آینده‌ای روشن تا رسیدن به جامعه موعود باشد.

در این راه یاری خدا و توجهات و عنایات خاصه حضرت ولی اله الاعظم (عج) را خواستاریم.

ارزش جوانی

گر آرزوی وصلش پیرم کند مکن عیب
عیب است از جوانی کاین آرزو ندارد

(شهریار)

مجموع فراز و نشیب دوران زندگی بشر در سه مرحله خلاصه
می شود.

کودکی، جوانی، پیری. جوانی منزل قوت و نیرومندی ایام
زندگی است که از دو طرف محفوف به ضعف و ناتوانی است.
بشر در پیمودن راه زندگی و طی کردن پستی ها و بلندیهای آن
مانند کوه نوردی است که یکروز دامنه فراز را می پیماید تا خود را به
مرتفع ترین قله کوه برساند و روز دیگر از دامنه نشیب عبور میکند
تا به آخرین نقطه نزولی برسد.

موقع پیمودن دامنه فراز هر روزی که بر وی می گذرد و چشم
اندازش و سیعتر می گردد و نقاط تماشائی را بیشتر می بیند. وقتی که

به قله کوه قدم می‌گذارد و به همه جا مسلط می‌شود و عالیترین مناظر را مشاهده می‌کند.

بر عکس موقع پیمودن راه نشیب هر روزی که بر او می‌گذرد چشم‌اندازش محدودتر می‌شود و نقاط تماشائی یکی پس از دیگری پنهان می‌گردند.

ایام جوانی رسیدن به مرتفع‌ترین و عالیترین منازل زندگی است. در دیدگاه جوان مناظر زیبا و چشم‌اندازهای مطبوع و دل‌پسند بسیار است. روح جوانان لبریز از آمال و آرزو و سرشار از عشق و امید است...

ایام جوانی دوران درخشندگی و فروغ زندگی است. دوران سرور و شادمانی است. دوران قوت و قدرت است، دوران نشاط و امید است، دوران کار و کوشش است. دوران شور و هیجان است.^(۱) روی این اصل پیامبر گرامی اسلام میفرماید: (در قیامت هیچ بنده ای قدم از قدم بر نمی‌دارد تا به این پرسشها پاسخ دهد: عمرش را در کاری فانی نموده است. جوانیش را چگونه و در چه راهی تمام کرده است.)^(۲)

۱- جوان از نظر عقل و احساسات صفحه ۱ و ۲.

۲- همان مدرک صفحه ۷ به نقل از تاریخ یعقوبی صفحه ۵۹.

توجه پیامبر ﷺ به جوانان

پیشوای عالیقدر اسلام به لیاقت و کارآئی بسیاری از جوانان در امور جامعه اسلامی توجه داشت و در کشور کوچک و نوبنیاد خود از نسل جوان استفاده می کرد. و در کمال صراحت قولاً و عملاً از آنان حمایت می فرمود: برای نمونه به چند مورد بطور مختصر اشاره میشود:

۱ - یکی از اصحاب جوان پیامبر اسلام ﷺ در ایام قبل از هجرت مصعب بن عمیر است. او بسیار زیبا و عقیف، بلند همت و جوانمرد بود. پدر و مادرش به وی علاقه بسیاری داشتند. و مورد تکریم و احترام مردم مکه بود. بهترین لباسها را می پوشید و به طاووس حرم معروف بود. او شیفته سخنان آسمانی پیامبر اکرم ﷺ و مجذوب گفتار نافذ حضرت شد و آئین اسلام را پذیرفت. پدر و مادرش خشمگین شده، او را در منزل زندانی کردند. اما این مجازات در وی اثری نگذاشت و در مسلمانی ثابت قدم ماند. وبعد از هجرت در جنگ احد به شهادت رسید.

مصعب بن عمیر یک سال قبل از هجرت به عنوان اولین مبلغ اسلام از طرف پیامبر ﷺ ماموریت یافت که به مدینه برود و مردم را برای هجرت آماده سازد. مصعب با حرارت و نیروی ایمان، با شور و هیجان جوانی و در کمال خلوص کار خود را آغاز کرد. گفتار آتشین در سخنرانی آهنگ گرمش در تلاوت قرآن، اخلاق پسندیده اش در معاشرت با مردم افکار را زیرورو کرد و آنان را به شدت تحت تاثیر رفتار و گفتار عمیق خود قرار داد.

۲- بعد از فتح مکه، پیامبر اکرم ﷺ و مسلمین گرفتار جنگ حنین شدند. پیامبر ﷺ از مکه خارج شدند اما اداره مکه با سابقه بیست و یکسال دشمنی با مسلمین بسیار حساس بود و فرماندار لایق و شایسته و مدبری را لازم داشت.

پیشوای اسلام از بین تمام مسلمین جوان بیست و یک ساله‌ای را بنام (عتاب بن اسید) برای تصدی آن مقام بزرگ برگزید و به نام وی فرمان صادر کرد. و در برابر گله بعضی از بزرگان دستور داد که همه باید از او تبعیت کنند. پیامبر ﷺ در همه جا از او حمایت فرمود و تا آخر عمر پیامبر ﷺ فرماندار مکه بود و به نحو شایسته‌ای مکه را اداره کرد.

نمونه‌های دیگری در زندگی پیامبر اکرم ﷺ از انتخاب و توجه حضرت به نسل جوان شایسته و با لیاقت (مانند فرماندهی اسامه بن زید) نشان دهنده توجه خاص حضرت به جوانان شایسته است. همچنانکه در زندگی ائمه علیهم‌السلام هم به موارد فراوانی از این قبیل میتوان اشاره کرد. (۱)

جوانان و انقلاب جهانی امام مهدی (عج)

توجه به شور و نشاط جوان به قدری در روایات اسلامی مورد توجه است که حتی تشکیل حکومت جهانی حضرت حجة بن الحسن عسکری (عج) بر نیروی فراوان و بانشاط جوان تکیه دارد. به عنوان نمونه به روایاتی در این زمینه توجه می‌کنیم.

۱- اباصلت هروی از امام رضا علیه السلام در مورد علامت قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم در زمان قیام سوال می‌کند، حضرت می‌فرماید:

(عَلَامَتُهُ أَنْ يَكُونَ شَيْخَ السِّنِّ شَابَّ الْمَنْظَرِ حَتَّىٰ أَنْ النَّاطِرَ إِلَيْهِ لِيَحْسَبَهُ ابْنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَوْ دُونَهَا. وَأَنْ مِنْ عَلَامَتِهِ أَنْ لَا يَهْرُمُ بِمُرُورِ الْأَيَّامِ وَاللَّيَالِي حَتَّىٰ يَأْتِيَ أَجَلُهُ) ^(۱)

(نشانه و علامت حضرت اینست که از نظر سن پیر ولی از نظر ظاهر جوان است به حدی که اگر کسی به او توجه کند او را در سنین جهل یا کمتر می‌یابد. و نشانه او اینست که به گذشت

روزها و شبها پیر نمی شود تا زمان رحلتش فرا رسد)

رهبر این جامعه جهانی جوان با تمام نشاط و قدرت جوانی است گرچه عمر درازی بر او گذشته باشد.

۲- در جریان شب قیام امام مهدی (عج) امام صادق علیه السلام میفرماید:

(بَيْنَا شِبَابَ الشَّيْعَةِ عَلَى ظَهْرِ سَطُوحِهِمْ نِيَامُ إِذَا تَوَافَوْا إِلَى

صَاحِبِهِمْ فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ عَلَى مِعَادٍ فَيُصْبِحُونَ بِمَكَّةَ) ^(۱)

(جوانان شیعه پشت بامهای خانه خویش در خوابند که ناگهان به

ندای صاحب خود در یک شب بدون وعده قبلی پاسخ میدهند و

صبح را در مکه حضور دارند)

۳- و علی علیه السلام در خصوصیات یاوران امام عصر (عج) میفرماید:

(اصحاب المهدی شبابٌ لا كهولَ فيهم الا مثل كحل العين و

الملح في الزاد و اقلُّ الزاد الملح) ^(۲)

(یاران مهدی (عج) جوانند و پیری در آنها نیست مگر مثل سرمه

چشم و یا به اندازه نمک در زاد و توشه سفر که معمولاً نمک

کمترین وسیله سفر است)

چنین نسل جوانی اداره زمین را تحت عنایات و قدرت حضرت

مهدی (عج) به عهده خواهند داشت و کفر و ستم و بیداد را از صحنه

زمین محو می کند.

۱- بحار الانوار جلد ۵۲ صفحه ۳۷۰.

۲- بحار الانوار جلد ۵۲ صفحه ۳۲۳.

مشخصات یاران جوان امام مهدی (عج)

توجه کردیم که انتخاب و به کارگیری نسل جوان در اسلام و در زمان پیامبر ﷺ و ائمه علیهم السلام بر اساس لیاقتها و شایستگیها بود. و مسلماً همین نکته در قیام جهانی و حکومت امام مهدی (عج) مورد عنایت و توجه است. لذا حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام ضمن روایتی مشخصات ممتاز یاران خاص حضرت مهدی (عج) را چنین توصیف می فرماید:

(وَ رِجَالٌ كَانَتْ قُلُوبُهُمْ زَبَرَ الْحَدِيدِ لَا يَشُوبُهَا شَكٌّ فِي ذَاتِ اللَّهِ، أَشَدُّ مِنَ الْحَجَرِ لَوْ حَمَلُوا عَلَى الْجِبَالِ لِأَزَالُوهَا لَا يَقْصِدُونَ بِرَأْيَاتِهِمْ بَلَدَةً إِلَّا خَرَّبُوهَا كَانَتْ عَلَى خِيُولِهِمُ الْعُقْبَانُ يَتَمَسَّحُونَ بِسَرَجِ الْإِمَامِ (عج) يَطْلُبُونَ بِذَلِكَ الْبُرْكَاتِ وَ يَخْفُونَ بِهِ يَقْوَنَهُ بِأَنْفُسِهِمْ فِي الْحُرُوبِ وَ يَكْفُونَهُ مَا يَرِيدُ فِيهِمْ رِجَالٌ لَا يَنَامُونَ اللَّيْلَ. لَهُمْ دَوِيُّ فِي صَلَاتِهِمْ كَدَوِيِّ النَّخْلِ. يَبِيتُونَ قِيَاماً عَلَى اطْرَافِهِمْ وَ يُصْبِحُونَ عَلَى خِيُولِهِمْ

رُهْبَانٍ بِاللَّيْلِ لِيُوثَّ بِالنَّهَارِ هُمْ اطْوَعُ لَهُ مِنَ الْأُمَّةِ لِسَيِّدِهَا
كَالْمَصَابِيحِ. كَانَ قُلُوبُهُمُ الْقَنَادِيلَ وَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ
مُشْفِقُونَ يَدْعُونَ بِالشَّهَادَةِ وَ يَتَمَنُّونَ أَنْ يَقْتُلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.
شِعَارُهُمْ يَا لثَارَاتِ الْحُسَيْنِ. إِذَا سَارُوا يَسِيرُ الرَّعْبُ أَمَامَهُمْ
مَسِيرَةَ شَهْرِ. يَمْشُونَ إِلَى الْمَوْلَى أَرْسَالاً بِهِمْ يَنْصُرُ اللَّهُ أَمَامَ
الْحَقِّ (۱)

(مردانی (جوانانی) که قلبهایشان مانند پاره‌های آهن است هرگز
شک و تردیدی در مورد خدا در آنها راه ندارد. از سنگها
سخت‌ترند. اگر بر کوهها حمله ور شوند آنها برمی‌کنند. با
پرچمهایشان به هیچ شهری روی نمی‌آورند مگر آنکه آنها
تسلیم کنند. گویا عقابهایی بر مرکبهایشان سوارند. زین مرکب
امامشان را لمس می‌کنند و از آن برکت می‌جویند و امامشان را
احاطه کرده‌اند. که در جنگلها از آن قوت نفس می‌گیرند و به آنچه
می‌خواهند بدینوسیله میرسند. مردان و جوانانی که شبها را
نمی‌خوابند در نمازهای شبشان زمزمه‌هایی مانند زنبوران عسل
در کندو دارند. شب را تا صبح برپاهایشان قیام می‌کنند و صبح را
بر مرکبهایشان سوارند. راهیان شب و شیران روزند. آنها در
اطاعت از رهبرشان از کنیزکی در برابر مولایش مطیع‌ترند.

مانند چراغهای نورانیند گویا قلبهایشان قندیل‌های نورند. آنها از
خشیت خدا هراسانند. آرزوی شهادت و تمنای کشته شدن در راه
خدا دارند. شعار آنها (یا لثاراتِ الحسین. خونخواهان حسین علیه السلام)

مشخصات یاران جوان امام مهدی (عج) * ۱۹

است. به هر سو که حرکت کنند به فاصله یکماه جلوتر از آنها از

ایشان مسلط می‌شود. دائماً به سوی مولای خویش در حرکتند و

خداوند بوسیله آنها امام حق را یاری می‌کند)

اینها نشانه‌های لیاقت یاران جوان امام مهدی (عج) است.

حال آنها که آرزوی یاری و جانبازی در راه امام زمانشان دارند

خود تکلیف خویش می‌دانند.

جوان و ارزش‌های جوانی

یکی از مشخصه‌های ممتاز اسلام، قرآن و سنت پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام است که مبنای ارزش‌های انسانی در آن، فطرت پاک بشر است. که ریشه در عهد و پیمان الهی دارد و همین ارزشها است که انسان را از دیگر موجودات ممتاز کرده است.

ارزش‌های جوانی هم از این مبنا مستثنی نیستند. مبانی فطری و بر اساس عهد و پیمان انسان با خدا در عالم ذر، و آنچه در مشخصات یاران امام مهدی (عج) گذشت بیان این فضایل بود. در این بخشش به چند مشخصه برگرفته از ارزش‌های دوران جوانی از نظر اسلام خواهیم پرداخت:

۱ - جوانی و جوانمردی

در قرآن و متون اسلامی گاهی در مورد جوان به جای کلمه (شابّ) تعبیر (فتی و فتیه) به کار رفته است که معمولاً تحت عنوان (جوانمرد) در فارسی معنا میشود. و به کسی اطلاق میشود که

ممکن است از نظر ظاهری و جسمی مسن باشد اما روحیه جوان و قدرت و نشاط جوانی دارد. و این نکته نشان می‌دهد که در اسلام اصل حفظ روحیه جوانی است.

الف: قرآن در مورد اصحاب کهف میفرماید:

(انَّهُمْ فِتِيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَ زِدْنَاهُمْ هُدًى...) ^(۱)

(آنها جوانمردانی بودند که به پرورگارشان ایمان آوردند و ما بر هدایتشان افزودیم)

ب: امام صادق علیه السلام: به کسی فرمود: فتی نزد شما چه کسی است؟ آن مرد گفت: جوان، امام علیه السلام فرمودند: خیر، مقصود از فتی انسان مؤمن است. زیرا اصحاب کهف مسن بودند اما خداوند آنها را فتی (جوانمرد) نامید به خاطر ایمانشان) ^(۲)

ج: علی علیه السلام در جریان جنگ صفین از سرزمین کربلا گذشت در آنجا لحظاتی مکث فرمود و چنین خطاب کرد:

**هَيْهِنَا مَنَاخُ رِكَابِهِمْ وَ مَوْضِعُ رِخَالِهِمْ. وَ هَيْهِنَا مَهْرَاقُ دِمَائِهِمْ
فِتِيَةٌ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْتُلُونَ بِهَذِهِ الْعَرِصَةِ تَبْكِي عَلَيْهِمْ
السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ)** ^(۳)

(اینجا جایگاه فرود آمدن مرکبهایشان و موضع کوچ آنها است. و اینجا محل جاری شدن خونهای شهیدان است. جوانمردانی از آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در این عرصه به شهادت میرسند که آسمان و زمین بر آنها می‌گریند)

۱- سوره کهف آیه ۱۳.

۲- فروع کافی جلد ۸ صفحه ۳۹۵.

۳- کشف الغمّة جلد ۲ صفحه ۶۲.

شهداء کربلا همه جوان نبودند اما تعبیر امام علی عَلَيْهِ السَّلَام به عنوان (فتیه) بسیار زیباست.

د: مردی اعرابی به حضور رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسید پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با ردایی بلند از منزل خارج شدند. مرد اعرابی گفت ای پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از منزل خارج شدی مانند یک جوان و (فتی) حضرت فرمود: آری ای اعرابی:

أَنَا الْفَتَى ابْنُ الْفَتَى اخو الْفَتَى. فَقَالَ يَا مُحَمَّدَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَمَا الْفَتَى
فَنَعَمْ. فَكَيْفَ ابْنُ الْفَتَى و اخو الْفَتَى. فَقَالَ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ
عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ «قَالُوا سَمِعْنَا فَتَى يذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ اِبْرَاهِيمُ»^(۱)
وَأَنَا ابْنُ اِبْرَاهِيمَ وَأَنَا اخو الْفَتَى فَإِنَّ مَنَادِيَا نَادَى مِنَ السَّمَاءِ
يَوْمَ أُحُدٍ.

«لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ وَلَا فَتَى إِلَّا عَلِيٌّ» اخي و انا اخوة^(۲)

(من جوانمرد فرزند جوانمرد و برادر جوانمردم. اعرابی پرسید: ای پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اما جوانمردی شما قبل قبول است (آری) اما چگونه فرزند جوانمرد و برادر جوانمرد هستی؟ حضرت فرمود: مگر سخن خداوند را نشنیده‌ای که فرمود «گفتند شنیده ایم جوانی است که او را به نام ابراهیم می‌خوانند» پس من فرزند ابراهیم هستم. و من برادر جوانمردم زیرا ندا دهنده‌ای در روز جنگ احد از آسمان ندا داد که «هیچ شمشیری جز ذوالفقار و هیچ جوانمردی جز علی نیست» او برادر من و من برادر او هستم)

۱- سوره انبیاء آیه ۶۰.

۲- بحار الانوار جلد ۴۲ صفحه ۶۴.

۲ - جوانی و اطاعت حق

از امتیازات خاص یاران جوان حضرت مهدی (عج) اطاعت خاص آنها از مولایشان و در واقع از خدای خویش است. این مشخصه در تعبیرات مختلف به عنوان یکی از ارزشهای متعالی مطرح شده است:

الف: رسول گرامی اسلام ﷺ میفرماید:

إِنَّ أَحَبَّ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى شَابٌّ حَدَّثَ السَّنَّ فِي صُورَةٍ
حَسَنَةٍ جَعَلَ شَبَابَهُ وَجَمَالَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذَلِكَ الَّذِي
يَبَاهِي اللَّهُ تَعَالَى بِهِ مَلَائِكَتَهُ فَيَقُولُ هَذَا عَبْدِي حَقًّا^(۱)

(دوست داشتنی ترین آفریدگان نزد خدای بزرگ جوان کم سن و سالی با صورت زیباست که جوانی و جمالش را در اطاعت خدا صرف کند. این جوان کسی است که خداوند با او به فرشتگان مباحثات می کند و میفرماید این بنده حقیقی منست)

ب: از رسول اکرم ﷺ نقل شده که فرمودند:

(مَا مِنْ شَابٍ يَدَعُ لَذَّةَ الدُّنْيَا وَ لَهْوَهَا وَ يَسْتَقْبِلُ بِشَبَابِهِ طَاعَةَ
اللَّهِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ سَبْعِينَ صَدِيقًا يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَيُّهَا
الشَّبَابُ الْمَتَبَدِّلُ شَبَابَهُ لِي التَّارِكُ شَهْوَاتِهِ أَنْتَ عِنْدِي كِبَعْضِ
مَلَائِكَتِي)^(۲)

(هیچ جوانی لذتها و لهو و لعبهای دنیا را فروگذار نمی کند و با جوانی خویش به استقبال اطاعت خدا نمی رود مگر اینکه

۱- اعلام الدین صفحه ۱۲۰.

۲- مجموعه درام جلد ۱ صفحه ۲۷.

خداوند پاداش هفتاد انسان صدیق را به او عطا می‌کند. و خداوند به او خطاب می‌کند ای جوان که جوانی خویش را بذل من کردی و در ترک شهوات کوشیدی تو نزد من مانند برخی از فرشتگانم هستی)

ج: قرآن از دو پیامبر جوان یاد می‌کند که در جوانی با تمام وجود سر در اطاعت خدا داشتند و آنها را به عنوان الگو برای جوانان معرفی می‌کند:

اول: حضرت اسماعیل علیه السلام:

قرآن داستان او را این چنین بیان می‌کند که حضرت ابراهیم علیه السلام به فرزندش خطاب می‌کند فرزندم من در خواب دیدم که تو را در راه خدا ذبح می‌کنم. بنگر چه نظری داری؟ اسماعیل به پدر عرض می‌کند ای پدر آنچه را که به آن ماموری انجام بده. بزودی با خواست خداوند مرا از صابران خواهی یافت^(۱)

دوم: حضرت یحیی علیه السلام:

قرآن در دو مورد داستان حضرت یحیی را مطرح می‌کند، یکبار در آیه ۳۹ سوره آل عمران که از او به عنوان آقا، معصوم، نبی و صالح یاد می‌کند. و یکبار دیگر در آیه ۱۲ سوره مریم که می‌فرماید: (ای یحیی کتاب را با قدرت بگیر و مادر حالی که او نوجوان و کودک بود به او حکم نبوت را دادیم و در آیه ۱۳ ادامه می‌دهد. و از جانب ما به او بخشش در روزی و برکت داده شد و او با تقوی بود)

هر دو مورد با داشتن روحیه اطاعت و بندگی خدا اسوه حسنه

۳ - جوانی و عبودیت حق

مشخصه ممتاز دیگر یاران مهدی (عج) اینست که راهبان شبند و شیران روز، شبها را تا صبح بر پای ایستاده‌اند در عبودیت خدا...
بزرگترین مقام و بزرگترین افتخار برای پیامبر ﷺ و ائمه علیهم السلام عبودیت بود لازمه اطاعت خدا بندگی اوست و بهترین دوران بندگی دوران جوانی و شباب است.

الف) از حضرت رسول اکرم ﷺ نقل شده که فرمودند:

شَيْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ. إِمَامٌ عَادِلٌ. وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُتَعَلِّقٌ بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ وَرَجُلَانِ كَانَا فِي طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَاجْتَمَعَا عَلَى ذَلِكَ وَتَفَرَّقَا وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا ففَاضَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ حَسَبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَتُصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ فِإِخْفَاهَا لَا تَعْلَمُ شِمَالَهُ مَا يَتَصَدَّقُ بِيَمِينِهِ^(۱)

(هفت گروهند که خداوند در روزی که جز سایه او نیست آنها را در سایه عنایت خویش قرار می‌دهد. رهبر عادل. جوانی که در راه عبادت حق نشو و نما کرده. مردی که قلب او متعلق و علاقمند به مسجد است. هرگاه از مسجد خارج می‌شود می‌خواهد به آن برگردد. و دو مومنی که در راه اطاعت خدا با هم گرد می‌آیند و از

هم جدا می‌شوند. و کسانی که در خلوت به یاد خداست و اشکهایش جاری است، و مرد جوانی که زنی زیبا و صاحب حساب او را به سوی خود می‌خواند و او پاسخ می‌دهد که از خدا می‌ترسم. و مردی که صدقه‌ای می‌دهد، آنرا مخفی می‌کند به حدی که دست چپ او خبردار از صدقه دادن دست راستش نمی‌شود)

ب: (شخصی از امام صادق علیه السلام در مورد نماز شب سوال می‌کند که آیا می‌توان آنرا در اول شب خواند؟ حضرت می‌فرماید، آری مخصوصاً برای جوانان، زیرا جوانان به خاطر غلبه خواب ممکن است نیمه‌های شب برای نماز برنخیزند)^(۱)

امام علیه السلام بخاطر عظمت نماز شب و اینکه جوانان محروم از اجر و پاداش این عبودیت خاص نشوند تاکید بر این مسئله دارند.
ج: علی علیه السلام می‌فرماید:

(ما من شیئی احبُّ الی الله من شابٍ تائبٍ)^(۲)

(هیچ چیزی نزد خدا دوست داشتنی‌تر از جوان توبه‌کننده نیست)

د: (و در دعای امام زمان علیه السلام که با (اللَّهُمَّ ارزُقنا توفیقَ الطاعة) آغاز می‌شود حضرت از خداوند درخواست می‌کند که: (وعلى الشبابِ بالإنابةِ وَ التَّوبَةِ)^(۳). خداوندا جوانان را توفیق تضرع و توبه روزی کن)

۱- وسایل شیعیه جلد ۴ صفحه ۳۵۴ (نقل به معنی)

۲- شرح نهج البلاغه جلد ۱۱ صفحه ۱۸۱.

۳- مفاتیح الجنان

جوانی که دوران بلوغ و اوج طوفان غرایز دست از هوسبازیها می‌کشد و سر به خاک عبودیت حق می‌ساید و در برابر محبوب واقعی خویش به سجده می‌افتد. بیشترین ارزشها را دارد و موجب برترین افتخار و مباحثات است. چنین جوانان شایسته‌ای باید از بسیاری از امیال و خواستها و غرایز طبیعی خویش بگذرند تا به این درجه از معنویت برسند.

۴ - جوان، آینده و آمادگی دفاع از دین

مربیان در تربیت جوانان و نوجوانان علاوه بر توجه به مسائل حساس تربیتی به دو نکته اساسی دیگر هم باید توجه کنند. نکته اول اینکه جوانان برای زمانی غیر از زمان حال تربیت می‌شوند. و نکته دوم باید در آنها قدرت دفاع از دین و ارزشها بوجود آید که در برابر طوفانهای مخالف نلغزند. در این زمینه به فرمایشات ائمه علیهم‌السلام توجه می‌کنیم.

الف: علی علیه‌السلام می‌فرماید:

(لا تفسروا اولادکم علی آدابکم فانهم مخلقون لزمان غیر زمانکم)^(۱)

(فرزندان خود را مجبور به پذیرش آداب و فرهنگ خود نکنید زیرا آنها برای زمانی غیر از زمان شما آفریده شده‌اند)

و مقصود از آداب روشهایی است که هر نسلی برای خود به کار می‌گیرد.

ب: امام صادق علیه‌السلام فرموده‌اند:

۱- شرح نهج البلاغه ابن الحدید جلد ۲۰ صفحه ۲۶۷

(يَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ
الْمَرْجئة) (۱)

(قبل از اینکه مرجئه به سراغ جوانانتان بیایند آنها را با اصول و
مبانی اسلام آشنا کنید)

(مرجئه یکی از گروه‌های منحرف زمان امام صادق علیه السلام بودند که
همه بینشها و همه انسانها حتی امثال یزید و شمر را در مسیر حق
می دانستند و می گفتند ما تکلیفی در برابر مردم نداریم)
به تعبیر قرآن حضرت ابراهیم علیه السلام در دوران جوانی آن استدلال
قوی را در برابر نمرود دارد. و هشام بن حکم شاگرد جوان امام
صادق علیه السلام قویترین استدلالات را در برابر مخالفین مطرح می کند. و
حسنيه کنيك جوانی از بهره وران مکتب امام صادق علیه السلام در بحث با
علماء بزرگ زمان هارون الرشيد پیروز و سربلند از عهده آن
بر می آید (۲)

ج: و امام ششم علیه السلام تاکید میفرماید:

(أَحْذَرُوا عَلَى شَبَابِكُمُ الْغَلَاةَ لَا يُفْسِدُوهُمْ فَإِنَّ الْغَلَاةَ شَرُّ خَلْقٍ
يَصْفَرُونَ عَظْمَةَ اللَّهِ وَ يَدْعُونَ الرِّبَوِيَّةَ لِعِبَادِ اللَّهِ) (۳)

(بر جوانانتان از شر غلات بترسید که آنها را فاسد نکنند. زیرا
غلات بدترین انسانهايند عظمت خدا را کوچک می شمردند و برای
بندگان خدا مدعی خدائی میشوند)

امروز مکاتب و دیدگاهها و ایدئولوژیهای مختلف با تمام

۱- فروع کافی جلد ۶ صفحه ۴۷.

۲- مباحثه حسنيه در پایان کتاب حلیة المتقین آمده است.

۳- بحار الانوار جلد ۲۵ صفحه ۲۶۵.

وجود به اسلام و مسلمین حمله ور شده‌اند. حملاتی که از جهت فرهنگی و سیاسی و نظامی هیچگاه تا این اندازه سابقه نداشته و این غیرت و حمیت جوان شیعه است که تا چه حد خود را آماده دفاع می‌کند.

۵ - جوانی و تفقه در دین

تفقه به مفهوم فهم عمیق است. و مقصود از فقه فقط مسائل احکام در رساله‌های عملیه مراجع عظام تقلید نیست. زیرا از نظر دانشمندان اسلامی فقه به دو بخش تقسیم می‌شود. فقه اکبر همه معارف الهی و قرآنی را شامل می‌شود و فقه اصغر دریافت آگاهانه احکام الهی است.

و تفقه در دین یعنی فهم عمیق دینی چه در معارف الهی و چه در احکام (البته در حد توان علمی)

انتظار می‌رود جوان شیعه منتظر یک جوان عمیق و عالم در زمینه مسائل مذهبی خود باشد که در غیر این صورت دیگران از او پیشتاز خواهند بود. توجه و تاکید ائمه بر این مسئله موضوع را مهمتر می‌کند:

الف: امام باقر علیه السلام می‌فرماید:

(لَوْ آتَيْتُ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ لَأَدَّبْتُهُ) (۱)

(اگر برخورد کنم به جوانی از شیعه که در حال تفقه در دین نباشد

او را ادب خواهم کرد)

ب: و از امام صادق علیه السلام به همین مضمون نقل شده که فرموده‌اند:

(لَوْ وَجَدْتُ شَابًا مِنْ شِبَّانِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَّقُهُ لَضْرِبْتَهُ ضَرْبَةً.

بِالسَّيْفِ (أَوْ عَشْرُونَ سَوْطًا) ^(۱))

(اگر جوانی از جوانان شیعه را بیابم که تفقه در دین نمی‌کند، او را

با یک ضربه شمشیر (یا بیست تازیانه) خواهم زد.

به تعبیر علی علیه السلام در نهج البلاغه متأسفانه دشمنانمان در توطئه بر

علیه ما بیدارند و ما هنوز هم در خواب ^(۲).

۶ - جوانی و علم و ادب

در اسلام طلب علم و دانش بر هر فرد مسلمان فریضه و واجب است و این طلب بعد زمان و مکان را نمی‌شناسد. در عین حال از نظر اسلام تحصیل علم و ادب و دانش در دوران جوانی ارزش ویژه‌ای دارد. و با توجه به اینکه براساس اعتقادات شیعه اگر علم بیست و هفت حرف باشد تا به حال بشر به دو حرف آن دست یافته و بیست و پنج حرف دیگر دانش را امام مهدی (عج) خواهد آورد ^(۳) حساسیت تعلیم دانش و ادب برای یک جوان شیعه منتظر بیش از حد خواهد بود.

روی همین حساس بودن موقعیت جوانی در طلب علم به

سخنان امامان معصوم علیهم السلام توجه می‌کنیم.

الف: علی علیه السلام خطاب به جوانان می‌فرماید:

۱- بحار الانوار جلد ۷۵ صفحه ۳۴۵.

۲- مضمون جمله‌ای از خطبه جهاد نهج البلاغه.

۳- بحار الانوار جلد ۵۲ صفحه ۳۳۶، از امام صادق علیه السلام.

(یا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ حَصِّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَ دِينِكُمْ بِالْعِلْمِ) ^(۱)

(ای گروه جوانان آبرو و حیثیت خود را با اداب و دین خویش را با دانش حفظ کنید)

ب: و از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمودند:

(لَسْتُ أَحَبُّ إِنْ أَرَى الشَّبَابَ مِنْكُمْ إِلَّا عَادِيًّا فِي حَالِنِ أَمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا وَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطٌ فَإِنْ فَرَطَ ضَيْعٌ فَإِنْ ضَيَّعَ أَثِمٌ وَإِنْ أَثِمَ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ) ^(۲)

(دوست ندارم که جوانان شما را جز در یکی از این دو حالت ببینم. یا دانشمند و عالم و یا دانشجو و طالب علم. به خدائی که پیامبر صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت. اگر جوان شیعه چنین نباشد کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کند خود را ضایع کرده و اگر خود را ضایع کند گناه کرده و اگر مرتکب گناه شود در آتش جای خواهد گرفت)

۷ - جوانی و ارتباط با قرآن

قرآن کتاب گرانقدری است که در طول تاریخ عامل حرکت‌ها و انقلابات بزرگ اسلامی گشته و موجب حیثیت و اعتبار جوامع اسلامی بوده است قرآن به سبب ویژگیهای بزرگی که دارد هرگونه تلاش و زحمت در راه فهم و تحقیق حقائق آن و عمل به فرامین آن مخصوصاً از جانب نسل جوان ارزنده و شایسته می‌باشد:

۱ - تاریخ یعقوبی صفحه ۱۵۲.

۲ - بحار الانوار جلد ۶ صفحه ۱۷۰.

الف: قرآن از کتابهای کهنسال میراث فرهنگی بشری است که هم اکنون بیش از چهارده قرن از آغاز نزول آن می‌گذرد و برخلاف اغلب متون کهن اصالت و سلامت خوی را نگهداشته. بر تارک کتابهای جاویدان تمدن بشری می‌درخشد.

ب: قرآن در میان کتابهای رایج منتشره در جهان یکی از چند کتاب پرتیراژ مطبوعاتی جهان است که میتوان گفت پرخواننده ترین آنها می‌باشد، همچنین هیچ کتابی به اندازه قرآن از رسانه‌های گروهی جهان خوانده و پخش نمی‌شود.

ج: هیچ کتابی همچون قرآن منبع و ماخذ برای قوانین جاریه کشورهای جهان نیست، قوانین عموم کشورهای اسلامی بویژه در زمینه حقوق مدنی برگرفته یا متأثر از احکام قرآن می‌باشد.

د: در صحنه سیاست جهانی نیز قرآن بیش از هر کتاب دیگر در طی قرون و اعصار تموج و تحرک و قیام و انقلاب آفریده است و می‌دانیم که آخرین و حماسی ترین نهضت یعنی قیام جهانی مهدی منتظر (عج) نیز در پرتو این کتاب عظیم خواهد بود.

ه: و از دیدگاه اسلامی قرآن کلام الله است. و کلام پروردگار جلوه بی‌زیان و عنایت بی‌کرن او بر بندگان می‌باشد. به فرموده امام صادق علیه السلام:

(خداوند در کلام خویش بر بندگانش جلوه کرده ولی مردم بصیرت و بینش ندارند)^(۱)

و: قرآن حیات جاوید دارد و هرگز کهنه و فرسوده نمی‌شود و

در این راستا جن و انس را به مبارزه طلبیده است. اما هیچ هموردی برای او در جهان وجود ندارد. زیرا قرآن کلام خالق است که بر تمامی گفتارها حتی بر گفتار پیامبر ﷺ برتری دارد. چنانکه پیامبر ﷺ خود فرمود:

(فضیلت و برتری قرآن بر سایر کلامها مانند برتری خدا بر مخلوقات او است) (۱)

ز: قرآن عهد و پیمان الهی در بین انسانها است. چنانکه امام صادق علیه السلام میفرماید:

(القرآن عهد الله الى خلقه فقد ينبغى للمرء المسلم ان ينظر في عهده و ان يقرأ منه في كل عام في كل يوم خمسين آية) (۲)

(قرآن عهد خدا در بین انسانها است و بر فرد مسلمان سزاوار است که در عهد و پیمان خدا بنگرد و هر روز ۵۰ آیه از آنرا قرائت کند)

ح: رسول گرامی اسلام ﷺ میفرماید:

(فإذا التبت عليكم الفتن كقطع الليل المظلم فعليكم بالقرآن فإنه شافع مشفع و ما جلُّ مُصدقٍ و من جعله أمامه قاده الى الجنة و من جعله مناقه الى النار و هو الدليل يدل على خير سبيل) (۳)

(هرگاه آشوبها مانند پاره‌های شب تار شما را فراگرفت به قرآن

۱- مستدرک الوسائل جلد ۴ صفحه ۲۳۷.

۲- اصول کافی جلد ۴ صفحه ۴۲۰ (ترجمه کره‌ای)

۳- اصول کافی جلد ۴ صفحه ۴۰۷.

روی آورید زیرا قرآن شفیع است که شفاعتش پذیرفته است و گزارشگری است که گفتار او تصدیق می‌شود هر که قرآن را رهبر خود سازد او را به بهشت کشاند. و هر که آنرا پشت سر خود نهد او را به دوزخ براند. قرآن راهنمائی است که به بهترین راه هدایت می‌کند)

ط: با توجه به اهمیت و عظمت قرآن توجه نسل جوان شیعه به آن بسیار پرارزش خواهد بود. امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

(مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ هُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنَ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ وَ جَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ وَ كَانَ الْقُرْآنُ حَبِيزاً عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ يَا رَبِّ إِنَّ كُلَّ عَامِلٍ قَدْ أَصَابَ أَجْرَ عَمَلِهِ غَيْرِ عَامِلٍ قَبْلَهُ بِأَكْرَمِ عَطَايَاكَ قَالَ فَيَكْسُوهُ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ حُلَّتَيْنِ مِنْ حُلِّ الْجَنَّةِ وَ يُوَضِّعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجَ الْكِرَامَةِ...)^(۱)

(کسی که قرآن بخواند در حالی که جوان مومن است قرآن با گوشت و خون او مخلوط می‌شود و خداوند بزرگ او را با سفیران گرانقدر و نیکوکار قرار می‌دهد. و قرآن روز قیامت از او دفاع می‌کند و به خداوند عرض می‌کند خدایا به همه عمل‌کنندگان اجرشان را دادی جز عامل به من، گرامی‌ترین عطایای خود را به او عطا کن. خداوند دو حله از حله‌های بهشتی بر او می‌پوشاند و بر سر او تاج کرامت می‌نهد و...)

ی: یکی از مشخصات حکومت حضرت مهدی (عج) جهانی

شدن تعلیم و تعلم قرآن و حاکمیت احکام در آن جامعه جهانی است. و چه زیبا در سخنان معصومین علیهم السلام آمده است که:

(كَانِي أَنْظُرُ إِلَى شِيعَتِنَا بِمَسْجِدِ الْكُوفَةِ قَدْ ضَرَبُوا الْفَسَاطِيطَ
يَعْمَلُونَ النَّاسَ الْقُرْآنَ...)^(۱)

(گویا شیعیان را می بینم که در مسجد کوفه خیمه ها برافراشته اند
و به مردم قرآن و حقایق آنرا می آموزند) (از علی علیه السلام)

و در حدیثی دیگر از همان حضرت نقل شده که:

(كَانِي بِالْعَجْمِ فَسَاطِيطُهُمْ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ يُعَلِّمُونَ النَّاسَ
الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلَ...)^(۲)

(گویا می بینم ایرانیان در مسجد کوفه محافل قرآنی برپا کرده اند و
به مردم قرآن را آنچنان که نازل شده است می آموزند)

این خبر غیبی جوانان را به وجد می آورد که خود را آماده چنین
مقامی کنند تا معلم قرآن در محضر مقدس امام عصر (عج) باشند و
لازمه این مقام تلاش پی گیر آنان در تعلیم و تعلم قرآن در عصر
انتظار است و درس آموزی در محضر مقدس آن حضرت.

۸ - جوانی و زیبایی

جمال طبیعی و طراوت مطبوع دوران شباب، یکی از مزایای
دلپسند و فطری و از سرمایه های پرارزش نسل جوان است. با
فرارسیدن دوران جوانی نه تنها بدن نیرومند و قوی می گردد و
احساسات و عواطف شکفته می شود بلکه فرّ و شکوه جوانی به

۱ - منتخب الاثر صفحه ۱۷۱.

۲ - بحار الانوار جلد ۵۲ صفحه ۳۶۴.

منزله زینت گرانبهائی به صاحبش زیبائی و جمال می‌بخشد و او را در نظر مردم عزیز و محبوب می‌کند.

در ایام بلوغ بطور طبیعی دو ویژگی مطبوع و جذاب در جوانان بروز می‌کند، یکی شکفته شدن غریزه جنسی و دیگری طراوت و زیبائی ایام شباب. گرچه تمایل جنسی خود به تنهایی عامل بسیار موثری برای جذب جنس مخالف و حفظ نسل بشر است. ولی خداوند این تمایل آتشین را با زیبائی و جمال دختران و پسران آراسته و از این راه رغبت ازدواج را در آنان تشدید نموده است.

تمایل آدمی به زیبائی و جمال یکی از ابعاد فطری بشر است و احساس لذت از مناظر زیبا، با سرشت انسان آمیخته شده و زندگی بشر را هاله‌ای از زیبائی و هنر دربرگرفته است.

در قرآن و متون اسلامی به این امر فطری بسیار توجه شده، و حتی در توجه به زیبائی ظاهری و معنوری تاکید فراوان به عمل آمده است (و جوان شیعه منتظر باید چنین باشد)

الف: امام صادق علیه السلام میفرماید:

(الْبَسْ وَ تَجَمَّلْ فَإِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَلِيَكُنْ مِنْ حَلَالٍ) ^(۱)

(لباس زیبا بپوشید و خود را به زیبائی بیارایید که خداوند زیباست و زیبائی را دوست دارد. اما مواظب باشید زیبائی و تجمل از راه حلال باشد)

ب: صورت زیبا و چهره جذاب یوسف صدیق یکی از امتیازات

آن پیامبر محبوب بود و پیامبر گرامی اسلام ﷺ در مورد خود حضرت یوسف علیه السلام میفرماید:

(كَانَ يَوْسُفُ أَحْسَنَ وَلَكِنِّي أَمْلَحُ... حضرت یوسف زیباتر بود ولی من از او نمکین ترم) ^(۱)

ج: سخن پیامبر اسلام ﷺ در مورد علی علیه السلام:

(روزی علی علیه السلام به محضر پیامبر ﷺ شرفیاب شد، قیافه جذاب و صورت زیبایش به قدری جلوه داشت که پیغمبر فرمود چنین پنداشتم که ماه پشت چهارده به من نزدیک شده است) ^(۲)
د: علی علیه السلام میفرماید:

(حُسْنُ وَجْهِ الْمُؤْمِنِ حُسْنُ عِنَايَةِ اللَّهِ بِهِ)

(روی زیبای مومن عنایت خداوند به اوست) ^(۳)

ه: امام صادق علیه السلام میفرماید: (مردی به خانه رسول خدا ﷺ آمد، موقعی که حضرت خواست از حجره خارج شود جلوی یک ظرف آب موهای خود را مرتب کرد. عایشه با تعجب از این عمل رسول اله صلی الله علیه و آله پرسید: حضرت فرمود: خداوند دوست دارد که وقتی مسلمانی برای دیدار برادرش می رود خود را آماده کند و خویشتن را برای ملاقات با او بیاراید) ^(۴)

و: امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه (خُذُوا زَيْتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ) ^(۵)

۱- سفینه البحار جلد ۱ صفحه ۵۴۶

۲- بحار الانوار جلد ۹ صفحه ۴۵۰

۳- غرر الحکم صفحه ۳۷۹

۴- مکارم اخلاق جلد ۱ صفحه ۱۸۳

۵- آیه ۳۱- اعراف

می‌فرمایند: (یعنی لباسهائی را که در جمعه‌ها و اعیاد میپوشید و خود را با آنها زینت می‌کنید با آن لباسها در مساجد حضور بیابید)^(۱)

ز: اسلام به زیبایی معنوی هم توجه دارند. امام صادق علیه السلام می‌فرمودند:

(كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام أَحْسَنُ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ وَ كَانَ

السَّقَاوُونَ يَمْرُؤُنَ فَيَقْفُونَ بِيَابِهِ وَ يَسْمَعُونَ قِرَاءَتَهُ)^(۲)

(امام زین العابدین خوش صداترین مردم در قرائت قرآن بود.

وسقاهها موقعی از کنار خانه او می‌گذشتند مدتی توقف می‌کردند

تا صدای قرائتش را بشنوند)

ح: در عین حال زیبایی نباید نسل جوان را از راه پاکدامنی

منحرف سازد.

رسول گرامی اسلام فرمودند:

(أَفْضَلُ نِسَاءِ أُمَّتِي أَصْبَحُهُنَّ وَجْهًا وَ أَقْلُهُنَّ مَهْرًا)^(۳)

(برترین زنان امت من زانی هستند که صورتشان زیباتر و

مهریه‌شان کمتر است)

ط: و از امام صادق علیه السلام نقل شده که:

(قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَهَى أَنْ تَتَزَيَّنَ الْمَرْأَةُ بِغَيْرِ زَوْجِهَا فَإِنَّ

فَعَلَتْ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَحْرِقَهَا بِالنَّارِ)^(۴)

(پیامبر صلى الله عليه وآله زنها را نهی فرموده است که برای غیر از

۱- کنز الدقائق جلد ۵ صفحه ۶۸

۲- وافى جزء ۶- ۵ صفحه ۲۴

۳- فروع كافي جلد ۵ صفحه ۳۳۶

۴- وسائل الشيعه جلد ۱ صفحه ۱۵۴

همسرانشان خود را زینت کنند و اگر چنین کنند شایسته است که خداوند آنها به آتش بسوزاند)

و این جمله از نامه چارلی چاپلین به دخترش زیباست

(... اما هیچ چیز و هیچکس دیگر در این جهان نیست که شایسته آن باشد که دختری ناخن پایش را بخاطر او عریان کند. برهنگی بیماری عصر ما است و من پیرمردم و شاید که حرفهای خنده دار می‌زنم. اما بگمان من تن عریان تو باید مال کسی باشد که روح عریانش را دوست داری)^(۱)

ی: و در جلوه‌های جمال حق شایسته است که به این نکات زیبا توجه کنیم که پیامبر ﷺ در توصیف امام عصر (عج) فرمودند:

(المَهْدِيُّ طَاوُوسٌ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَجْهُهُ كَالْقَمَرِ الدَّرِيِّ عَلَيْهِ
جَلَائِبُ النُّورِ... عَلَى خَدَيْهِ الْإِيْمَنُ خَالٌ كَأَنَّهُ فِتَاةٌ مَشْكٍ عَلَى
رَضْرَاضَةٍ عَنَبْرٍ...)^(۲)

(حضرت مهدی (عج) طاووس اهل بهشت است. چهره اش مانند ماه می‌درخشد بر بدن مبارکش جامه‌هایی از نور است... و بر گونه راستش خال سیاهی است چون پاره‌ای از مشک بر زمینه‌ای عنبرین...)

او (وجه خدا) در هستی است که اولیاء حق به او توجه دارند^(۳).
و دارای چهره و طلعت ارجمند و پیشانی درخشانی است که هر

۱- مجموعه مقالات برای بانوان صفحه ۱۲- محمود حکیمی.

۲- منتهی الامال جلد ۲ صفحه ۴۲۷.

۳- دعای ندبه (مفاتیح الجنان)

جوان شیعه هر روز در دعای عهد دیدار آنرا از خدا می‌طلبد: (اللَّهُمَّ
ارِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَالْفُرَّةَ الْحَمِيدَةَ)^(۱)

۹ - جوانی و عشق

دوران پرشور و هیجان جوانی دوران احساسات پاک، عواطف سرشار و محبت و دوستی و صفا و صمیمیت است، جوان در این سنین هم بخاطر بیداری غرایز جنسی و هم نشاط روحی و عاطفی نیازمند به محبت، اظهار محبت و داشتن محبوبی دلخواه و مورد محبت قرار گرفتن است. جوان با عناوین مختلف و در شکل‌های گوناگون این مسئله را ابراز می‌کند. اما گاهی از حدّ تعادل خارج می‌شود و این محبت افراطی را معمولاً به عنوان عشق نام می‌نهد. حدّ و مرز محبت طبیعی و عشق افراطی چیست؟ و اصولاً عشق چه جایگاهی در عواطف و احساسات جوان دارد؟ و تا چه حد قابل پذیرش است؟ پاسخ به این سوالات نیازمند توضیح مختصر چند واژه است. واژه‌هایی مانند محبت، مودت، عشق، منی و... که روشن شدن معانی و مفاهیم این واژه‌ها مسئله را آسانتر می‌کند.

الف: حُبّ و محبت

دوستی و علاقه قلبی به کسی را می‌گویند که روشنترین و ساده‌ترین شکل دوستی است که افرادی را به هم علاقمند می‌کند و پیوند می‌دهد. قرآن می‌فرماید:

۱ - مفاتیح الجنان (دعای عهد).

(قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ) (۱)

(بگو اگر خدا را دوست دارید از من تبعیت کنید خداوند شما را

دوست دارد)

در آیات الهی و روایات اهل بیت علیهم السلام پذیرش ولایت به مفهوم محبت و دوستی هم هست.

ب: وُدّ - مودّت

مودّت را در لغت همان محبت فراوان معنا کرده‌اند. اما مودت به مفهوم اظهار محبت نسبت به محبوب است. گاهی ممکن است کسی محبت خویش را که در قلب اوست ابراز نکند، اما اظهار محبت به هر شکلی که محبوب را متوجه کند مودّت نام دارد.

قرآن در بحث ازدواج میفرماید:

(... وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً... (۲)) خداوند بین شما مودت

و رحمت ایجاد می‌کند. (در واقع وظیفه زوجین هم اظهار محبت

نسبت به یکدیگر است).

و در مورد محبت به اهل بیت علیهم السلام به عنوان اجر رسالت

پیامبر صلی الله علیه و آله باز هم کلمه مودت به کار رفته است. (قُلْ لَا اسْأَلُكُمْ

عَلَيْهِ اجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى... (۳)) (بگو هیچ اجر و مزدی از شما

نمی‌خواهم مگر مودت اهل بیت علیهم السلام). باید به هر شکل ممکن

محبت خویش را نسبت به اهل بیت علیهم السلام اظهار کنیم.

۱- آیه ۳۱- آل عمران

۲- آیه ۲۱ روم.

۳- آیه ۲۳ شوری.

ج: عشق

عشق از ریشه (عَشِيقَة) گیاهی که به گیاهان و درختان دیگر می‌پیچد (پیچک) که در این مفهوم نهایت دلدادگی و محبت را که به تمام وجود معشوق می‌پیچد عشق می‌گویند. واژه عشق در عرفان و ادب فارسی جایگاه خاصی دارد. و گاهی به دوستیهای شدید و مقدس نام عشق را نهاده‌اند.

اما معمولاً این واژه کاربرد دیگری هم داشته و دارد و آن عشقهای ناشی از هیجان غرایز جنسی است. که در طول تاریخ از آن به این عنوان استفاده شده است. و مشخصه آن اینست که با ارضاء غریزه و رسیدن به مطلوب فروکش می‌کند و گاهی تبدیل به نفرت می‌شود.

روی این جهت در متون و تعبیر اسلامی کمتر از کلمه عشق در مورد محبتها و دوستیهای واقعی و شدید استفاده شده و گاهی تعبیر منفی از آن شده است، به عنوان نمونه:

الف: علی علیه السلام میفرماید:

(العشْقُ مَرَضٌ لَيْسَ فِيهِ أَجْرٌ وَلَا عَوَضٌ^(۱))

عشق بیماری است که نه اجر و پاداشی دارد و نه بدل و عوضی.

ب: مفضل از امام صادق علیه السلام در مورد عشق سوال می‌کند.

حضرت میفرماید:

(قَلُوبٌ خَلَّتْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِذَا قَهَا اللَّهُ حُبًّا غَيْرَهُ^(۲))

۱- شرح نهج البلاغه ابن الحدید جلد ۲۰ صفحه ۲۶۰.

۲- بحار الأنوار جلد ۷۰ صفحه ۱۵۸.

(دلپهایی که از یاد خدا خالی شده و خداوند محبت غیر خود را به

آنها می‌چشاند)

ج: علی علیه السلام در نهج البلاغه می‌فرمایند:

(وَمَنْ عَشِقَ شَيْئاً أَعشى بَصْرَهُ وَ امْرَضَ قَلْبَهُ فَهُوَ يَنْظُرُ بَعينَ

غیر صحیحه وَ يَسْمَعُ باذنٍ غَیرِ سَمیعَةٍ قَدْ خَرَقَتْ الشَّهواتُ

عقله وَ اَماتتِ الدنیا قلبه وَ وَلَّهتْ علیها نَفْسَهُ فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا^(۱))

(کسی که عاشق چیزی شد چشمش نابینا و قلبش مریض

می‌شود. پس با چشم ناقص می‌بیند و با گوش غیر شنوا

می‌شنود. شهوات عقلش را پاره کرده... و دنیا قلبش را میرانده و

نفسش را سرگردان کرده است. و او در واقع بنده دنیا است)

د: و از حضرت در تعبیر زیبای دیگری نقل شده که

فرمودند: (مَنْ عَشِقَ فَكثَّمْ وَعَفَّ وَ صَبَرَ فَماتَ ماتَ شهیداً

و دَخَلَ الجَنَّةَ^(۲))

(کسی که عاشق شود و عشقش را پنهان کند و عفت به خرج

دهد و صبر کند و بمیرد، اگر مرد شهید مرده است و وارد بهشت

می‌شود)

در تمام این موارد با دید منفی به عشق نگریسته شده است. فقط

در یک مورد به عنوان عشق حقیقی از آن یاد شده که توجه می‌کنیم:

امام باقر علیه السلام نقل می‌فرمایند که زمانی که در جنگ صفین علیه السلام

از کربلا می‌گذشت در ضمن سخنانشان در قضیه کربلا فرمودند:

۱- شرح نهج البلاغه جلد ۷ صفحه ۲۰۰.

۲- شرح نهج البلاغه جلد ۲۰ صفحه ۲۳۳.

(... قَتَلَ فِيهَا مَا تَتَابَى وَ مَا تَتَاسَبَطُ كُلُّهُمْ شُهَدَاءَ وَمَنَاخَ رُكَّابٍ
وَمَصَارِعَ عَشَاقِ شُهَدَاءِ، لَا يُسَبِّقُهُمْ مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ وَلَا
يَلْحَقُهُمْ مِنْ بَعْدِهِمْ^(۱))

(... در این وادی دویست پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و دویست نفر از دودمان
آنها به قتل رسیده‌اند که همگی شهیدند. این جا محل فرود
سوارکاران مجاهد و جایگاه رزم عاشقان شهید است. هیچکس
قبل از آنها بر آنها سبقت نگرفته و کسی در بزرگی و عظمت پس
از آنها به آنها نخواهد رسید).

با توجه به دیدگاه‌های معصومین عَلَيْهِمُ السَّلَام در این مورد معمولاً این
واژه در مورد خداوند و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام به کار نرفته و از تعبیر محبت و
مودت و یا تعبیر (مُنَى) استفاده شده است.

د: شَغَف

عشق و محبت شدید زمانی که منشاء از هیجان‌ات شدید غریزه
جنسی می‌گیرد معمولاً تحت عنوان (شَغَف) مطرح می‌شود.
شَغَف، شِغَاف، غلاف قلب است، حبّ شدید و جا گرفته در قلب
که پرده و غلاف قلب را پاره کند شَغَف می‌گویند^(۲)
قرآن یکبار در سوره یوسف عَلَيْهِ السَّلَام از عشق شدید زلیخا به حضرت
یوسف عَلَيْهِ السَّلَام به این عنوان یاد کرده است، (قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا - محبت
شدید به حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَام زلیخا را دچار شَغَف کرد (بند دلش را

۱- بحار الانوار جلد صفحه ۲۹۶.

۲- قاموس قرآن جلد ۴ صفحه ۴۸.

پاره کرد^(۱)

ه: مُنی

همان محبت و عشق شدید که از ابعاد معنوی و جلوه‌های ممتاز انسانی و خصوصیات زیبای الهی سرچشمه می‌گیرد و عاشق را محو جمال معشوق می‌کند تحت عنوان (مُنی) در تعبیرات اسلامی به کار رفته است و معمولاً در عشق به خدا مطرح شده. (مُنی) به مفهوم آرزو، تمنا و میل و نهایت عشق به محبوب آمده است.

امام سجاده علیه السلام در مناجات خمس عشرة به خداوند عرض می‌کند:

(یا مُنی قُلُوبِ الْمُشْتَاقِينَ وَ یا غَايَةَ آمَالِ الْمُحِبِّينَ...)^(۲)

ای نهایت آرزوی دل مشتاقان و ای نهایت آرمان دوستان...
و چه زیبا است که این تعبیرات در عشق به خدا به کار رود و مطرح شود.

و: تَیم

تیم به مفهوم نهایت عشقی که عاشق را شیفته و سرگردان و بیچاره کند و تا حدّ بندگی در برابر معشوق بکشاند^(۳). در متون اسلامی این تعبیر فقط در مورد محبت شدید نسبت به خدا مطرح

۱- آیه ۳۰ سوره یوسف علیه السلام

۲- مفاتیح الجنان مناجات نهم (خمس عشرة) مناجات المحبّین.

۳- منجد الطلاب.

شده است.

علی علیه السلام در دعای کمیل مناجات می‌کند که:

(... وَ اجْعَلْ لِسَانِي بِذِكْرِكَ لَهْجاً وَ قَلْبِي بِحُبِّكَ مَتِيماً...^(۱))

(... زبانم را دائماً به ذکر خودت مشغول کن و قلبم را در محبت

خویش واله و شیفته و سرگردان ساز)

با توضیحی که در شش واژه مربوط به دوستی و محبت و عشق مطرح شد. جایگاه بینش اهل بیت علیهم السلام و قرآن برای جوانان و نوجوانان روشن است و توجه به این نکات میتواند در جهت‌گیری فکری عزیزان موثر باشد.

عشقهای کز پی رنگی بُود عشق نبود عاقبت ننگی بُود

و باز توجه کنیم که محور محبت و مودت جوانان شیعه در عصر غیبت و جود مقدس حضرت بقیه‌اله (عج) است، و در طول تاریخ شیعیان نشان دادند که در محبت به آن عزیز سفر کرده سر از پانمی شناسند.

۱۰ - جوانی و ازدواج

اسلام در مسائل مربوط به غرایز جنسی به دو نکته اساسی توجه کرده است که در دیگر مکاتب و ادیان کمتر به آن پرداخته شده، یکی اینکه غریزه جنسی یک امر طبیعی در انسان است و اگر از بین برود اختلالات روحی فراوان ایجاد میکند و باعث قطع نسل بشر می‌شود. و دوم اینکه این غریزه پر هیجان نمیتواند آزاد و رها باشد.

چون همه ارزشها را می سوزاند بلکه باید دقیقا تحت کنترل مسائل فطری و انسانی آنها با تعلیمات الهی درآید.

روی همین اصل اسلام تاکید فراوان بر ازدواج دارد و با تعلیمات خویش سعی کرده است این اصل در ساده ترین شکل خویش و بدون تحمیل مشکلات به انجام برسد. سفارشات پیامبر ﷺ و ائمه علیهم السلام در این مورد روشنگر راهی است که پیش روی جوانان است.

الف: امام صادق علیه السلام میفرمایند: (... جوانی به حضور رسول اله ﷺ رسیدند و از گرفتاریهای خود شکایت کردند، پیامبر ﷺ فرمود: ازدواج کن. آن جوان به یکی از افراد گفت من خجالت می کشم که دوباره به حضور رسول اله ﷺ برسم، مردی از انصار با این جوان برخورد کرد و گفت: من دختری زیبا دارم و حاضرم او را به عقد و ازدواج تو درآورم. جوان ازدواج کرد و خداوند در زندگیش توسعه داد. جوان به حضور پیامبر ﷺ رسید. و از جریان خود با پیامبر ﷺ را آگاه ساخت، پیامبر ﷺ فرمود: ای گروه جوانان شما را سفارش می کنم به ازدواج^(۱)

ب: از رسول گرامی اسلام ﷺ نقل شده که فرمودند:

(مَا مِنْ شَابٍ فِي حِدَاثَةِ سِنِّهِ الْأَعَجَّ شَيْطَانُهُ يَا وَيْلَهُ، عَصَمَ مِنِّي ثُلُثِي دِينِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثَّلَاثِ الْبَاقِي^(۲))

(هیچ جوانی در دوران جوانی خویش ازدواج نمی کند مگر اینکه

۱- فروع کافی جلد ۵ صفحه ۳۳۰.

۲- فروع کافی جلد ۵ صفحه ۳۳۰.

شیطان‌ش فریاد می‌زند ای وای این دوسوم دینش را در مقابل من حفظ کرد. تقوای خدا را در یک سوم باقی داشته باشید)

ج: در حدیث دیگری رسول خدا ﷺ می‌فرمایند:

(ای گروه جوانان شما را سفارش به ازدواج می‌کنم و اگر در شرایط خاصی نتوانستید ازدواج کنید، شما را به روزه دعوت می‌کنم که جایگاه آنرا پر می‌کند^(۱))

با همه تاکید و اصرار فراوان که در اسلام در مورد ازدواج شده و سعی شده که این امر در ساده‌ترین شکل برگزار شود، اما شرایط جامعه امروز ما متأسفانه کار را بسیار دشوار کرده است. و این امر توجه جمعی جامعه اسلامی را می‌طلبد.

۱۱ - جوانی و عفاف

قرآن می‌فرماید:

(وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ^(۲))

(آنانکه امکان ازدواج برایشان فراهم نیست راه عفت پیش گیرند. تا خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز کند)

دعوت به عفت و پاکدامنی، دعوت به حفظ جامعه و نسل جوان از انواع و اقسام فسادهای فردی و اجتماعی است که متأسفانه دنیای امروز را گرفتار کرده است. البته در شرایط خاص دوران جوانی و در محیط‌های جوامع امروز با همه امکانات انحراف اخلاقی،

۱- فروع کافی جلد ۴ صفحه ۶۸۰

۲- سوره نور آیه ۳۳

عفیف ماندن بسیار سخت و طاقت فرسا و نیازمند شکیبائی و صبری یوسف گونه است. قرآن در روایات اهل بیت علیهم السلام اسوه‌هایی را معرفی می‌کند، و سفارش‌هایی دارند که می‌تواند طی این مرحله را برای نسل جوان آسانتر کند.

الف: قرآن در داستان یوسف و زلیخا تصویر کاملی از صحنه‌ای که زلیخا برای به دام انداختن یوسف علیه السلام طراحی کرده بود و در آن شرایط حساس و خطرناک از او طلب کام می‌کرد. ارائه داده اما یوسف با یک ندای (معاذالله) و پناه بردن به خدا، با عنایت و توجه خداوند توانست خود را از مهلکه نجات دهد. او نجات یافت چون بنده مخلص خدا بود^(۱). پناه بردن به خدا در صحنه‌های شهوت انگیز خطرناک می‌تواند منجی انسان جوان باشد.

ب: در داستان حضرت موسی علیه السلام و رفتن او به مدین و برخوردش با دختران حضرت شعیب، قرآن از هنگامی که دختر شعیب نزد موسی علیه السلام آمد تا او را با درخواست پدر به خانه دعوت کند تعبیر (تمشی علی استحياء) دارد یعنی راه رفتن دختر شعیب بر مبنای حیاء و عفت بود^(۲).

ج: و در مورد حضرت مریم علیها السلام و مقام معنوی او و عفت و پاکدامنی این دختر جوان، قرآن می‌فرماید: به مقامی رسیده بود که برای او مائده آسمانی می‌آمد و مورد غبطه و حسرت زکریا علیه السلام بود، و همین مسئله عامل درخواست فرزند شد، و خداوند به او

۱- مضمون آیات ۲۳ و ۲۴ یوسف.

۲- سوره قصص آیه ۲۵.

یحیی علیه السلام را عطا کرد^(۱).

د: علی علیه السلام می‌فرماید:

(الْعِفَّةُ تَضَعُ الشَّهْوَةَ. عَفْتُ وَ پَاكِدَامَنِي شَهْوَاتٍ رَا ضَعِيفٍ
می‌کند^(۲))

ه: امام باقر علیه السلام می‌فرماید:

(مَا عُبْدَ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجٍ
خداوند هیچگاه به اندازه عفت شکم و فرج عبادت نشده
است^(۳))

و: علی علیه السلام می‌فرماید:

(إِنَّ الْحَيَاءَ مِنْ خَلَائِقِ الْإِيمَانِ وَ إِنَّهُمَا لَسَجِيَّةُ الْإِحْرَارِ وَ
شِيمَةُ الْإِبْرَارِ^(۴))

(حیاء و عفت از خصوصیات ایمانند، و آن دو روش آزاد مردان و
خلق و خوی نیکان هستند)

ز: (إِيَّاكَ وَالسَّفَلَ فَأَنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ مَنْ عَفَّ بَطْنَهُ وَ فَرْجَهُ
وَ اشْتَرَّ جِهَادَهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ، فَإِذَا
رَأَيْتَ أَوْلَثَكَ، فَأَوْلَثَكَ - شِيعَةُ جَعْفَرٍ^(۵))

(از پستی و فرومایگی بپرهیز، بدرستی که شیعه علی علیه السلام کسی
است که عفت شکم و فرج داشته باشد. تلاش و کوشش او

۱- آیات ۳۷ و ۳۸ آل عمران

۲- مستدرک الوسائل جلد ۱ صفحه ۲۵۷.

۳- اصول کافی جلد ۲ صفحه ۷۹.

۴- غررالحکم صفحه ۲۵۷.

۵- اصول کافی جلد ۲ صفحه ۲۳۳.

فراوان و شدید باشد، و برای خالق خویش تلاش کند و از او امید
ثواب داشته باشد و از عقاب او بترسد. اگر چنین افرادی را
ملاحظه کردید اینها شیعیان جعفرند علیه السلام)

ح: علی علیه السلام میفرمایند:

(زَكَاتُ الْجَمَالِ الْعِفَافُ

زکات چهره زیبا عفاف و پاکدامنی است ^(۱))

ط: امام صارق علیه السلام میفرمایند:

(عَفْوٌ عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ تَعْفٌ نِسَاءً كُمْ

نسبه به زنهای مردن عفت داشته باشید. زنانان عقیف و پاکدامن
می مانند ^(۲))

ی: و امام کاظم علیه السلام میفرماید: اگر می خواهید همسرانتان عقیف و
پاکدامن بمانند، به ظاهر خود و خودآرائی خویش توجه کنید.

(أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ التَّهَيُّةَ تَزِيدُ فِي عِفَّةِ النِّسَاءِ ^(۳))

(مگر نمیدانی که خودآرائی مرد در خانه باعث رشد و ازدیاد عفت
زنان می شود؟)

ک: و به این دعای زیبای امام زمان (عج) توجه کنیم که فرمودند:

(وَعَلَى النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَالْعِفَّةِ

خدایا به زنان حیاء و عفت روزی کن ^(۴))

جوانان عقیف و پاکدامن چه دختر و چه پسر شایسته ترین

۱- غررالحکم

۲- بحار الانوار جلد ۷۱ صفحه ۲۷۰.

۳- مکارم الاخلاق صفحه ۷۹.

۴- مفاتیح الجنان - دعای امام زمان (عج).

انسانها در عصر حاضر برای سربازی و فداکاری در راه محبوبشان امام زمانند.

ل: کنترل نگاه و پوشیدن آن از نامحرم و نگاه نکردن به عکسها و فیلمهای مبتذل میتواند به عفت و پاکدامنی نسل جوان کمک کند، چنانکه قرآن دستور میدهد^(۱). و پیامبر ﷺ میفرماید: (نگاه به نامحرم تیری زهرآلود از ناحیه شیطان است. هر کس از ترس خدا آنرا ترک گوید، خدا به او ایمانی میدهد که شیرینیش را در دل احساس کند)^(۲)

۱۲ - جوانی و نشاط

اسلام جوانانی تربیت می‌کند که بانشاط و پرتحرک و پرجنب و جوشند و از هرگونه تنبلی و کسالت بیزاری می‌جویند و این نکته در بسیاری از روایات اسلامی و آیات قرآن مطرح شده است.

الف: امام صادق ﷺ میفرماید:

(المؤمن له قوة في دين و حزم في لين و ايمان في يقين و حرص في فقه و نشاط في هدى...^(۳))

(برای انسان مومن قوت و قدرت در دین، احتیاط در نرمش، ایمان در یقین و حرص در فهم دینی و نشاط در هدایت است)

ب: از امام موسی کاظم ﷺ نقل شده که فرمودند: پدرم ﷺ به بعضی از فرزنداناش میفرمود: (از کسالت و تنبلی بپرهیزید زیرا این

۱-سوره نور آیه ۳۰ و ۳۱.

۲-بحار الانوار جلد ۱۰۴ صفحه ۳۸.

۳-کافی جلد ۲ صفحه ۲۳۱.

دو شمارا از بهره کافی در زندگی دنیوی و اخروی منع می‌کنند^(۱)
ج: علی علیه السلام میفرماید:

(أَنِّي لَا بَغْضَ الرَّجُلِ يَكُونُ كَسْلَانٌ مِنْ أَمْرِ دُنْيَا، لِأَنَّهُ إِذَا كَانَ
كَسْلَانًا مِنْ أَمْرِ دُنْيَا فَهُوَ عَنْ أَمْرِ آخِرَتِهِ اكْسَلُ^(۲))

(من از شخصی که در امور دنیوی خویش تنبل باشد متنفرم، زیرا
کسی که در امر دنیای خویش تنبل باشد در امر آخرتش کسل تر
و تنبل تر خواهد بود)

د: قرآن گاهی از جوانانی یاد می‌کند که پر شور و نشاط زندگی
کردند و منشاء آثار و برکات فراوان بودند. از جمله در داستان
درگیری و جنگ طالوت در برابر جالوت ز نوجوان ۱۲ ساله‌ای به
نام حضرت داود علیه السلام یاد می‌کند که با شور و هیجان و نشاط فراوان
در این جنگ فرمانده لشکر دشمن یعنی جالوت را از پای درآورده
و در نتیجه خداوند به او قوت و حکمت و علم داد^(۳)

و یاران جوان مهدی (عج) چنین شور و نشاطی دارند^(۴)

ه: اسلام در باب (سَبَقُ وَرِمَايَةِ) مسابقه و شرط بندی در
اسب‌دوانی، شنا و تیراندازی را جایز می‌داند و حتی جوانان را به آن
سفارش می‌کند، حداقل دو بهره مهم از این حکم برای نسل جوان
خواهد بود. یکی نشاط و شور و هیجان و روحیه سلحشوری و
آمادگی کامل. و دیگری کنترل غرایز دیگر از جمله غریزه جنسی و

۱- فروع کافی جلد ۵ صفحه ۸۵

۲- دعائم الاسلام جلد ۲ صفحه ۱۴.

۳- سوره بقره آیه ۲۵۱.

۴- به روایت علی علیه السلام (مشخصات یاران) مراجعه شود.

حفظ عفاف و پاکدامنی و جلوگیری از هرگونه انحراف.
کار و تلاش و شور و نشاط جوانی آنها را در برابر هر انحرافی
بیمه خواهد کرد. مخصوصاً اگر همراه عواطف و احساسات
و محبت‌های پاک نسبت به اسوه‌های کمال باشد.

کلام آخر

حسن ختام این مختصر، کلام باعظمت و پر بار پیامبر
گرامی اسلام است که خطاب به همه دوران زندگی ما است:
(خَلَقَ اللهُ مَلَكًا تَحْتَ الْعَرْشِ يُسَبِّحُهُ بِجَمِيعِ اللُّغَاتِ الْمُخْتَلَفَةِ.
فَإِذَا كَانَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَمَرَهُ أَنْ يَنْزِلَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الدُّنْيَا وَ
يَطَّلِعَ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَ يَقُولَ يَا أَبْنَاءَ الْعِشْرِينَ لَا تَفْرَنَكُمُ
الدُّنْيَا، وَيَا أَبْنَاءَ الثَّلَاثِينَ اسْمَعُوا وَعُوا وَيَا أَبْنَاءَ الْأَرْبَعِينَ
جَدُّوا وَ اجْتَهِدُوا وَيَا أَبْنَاءَ الْخَمْسِينَ لَا عُذْرَ لَكُمْ وَيَا أَبْنَاءَ
السَّبْعِينَ مَاذَا قَدَّمْتُمْ فِي دُنْيَاكُمْ الْآخِرَتِكُمْ وَيَا أَبْنَاءَ السَّبْعِينَ
زَرَعْتُمْ قَدَدْنَا حَصَادُهَا وَيَا أَبْنَاءَ الثَّمَانِينَ أَطِيعُوا اللَّهَ فِي أَرْضِهِ. وَيَا
أَبْنَاءَ التِّسْعِينَ أَنْ لَكُمْ الرَّحِيلُ - فَتَزَوَّدُوا وَيَا أَبْنَاءَ الْمِائَةِ اتَّقُوا
السَّاعَةَ وَ أَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ. ثُمَّ يَقُولُ لَوْ لَا مَشَايِخُ رُكَّعٌ وَ فِتْيَانٌ
خُشَّعٌ وَ صِبْيَانٌ رُضَّعٌ لَصَبَّ عَلَيْكُمْ الْعَذَابُ صَبًّا^(١))

(خداوند در زیر عرش خود فرشته‌ای را آفریده است که خداوند را به همه زبانهای گوناگون تسبیح می‌کند. زمانی که شب جمعه فرا می‌رسد، خداوند به او فرمان می‌دهد که از آسمان به دنیا و بر اهل زمین فرود آید و بگوید: ای بیست ساله‌ها، دنیا شما را نفریبد و ای سی ساله‌ها، بشنوید و دل ببندید. و ای چهل ساله‌ها کوشش و تلاش کنید و ای پنجاه ساله‌ها عذری برای شما باقی نمانده است. و ای شصت ساله‌ها چه چیزی را از دنیا برای آخرت خود فرستاده اید. و ای هفتاد ساله‌ها، محصولی هستید که زمان چیدن و درو آن نزدیک است. و ای هشتاد ساله‌ها در زمین خدا را اطاعت کنید و ای نود ساله‌ها زمان کوچ شما فرا رسیده است پس توشه بگیرید. و ای صدساله‌ها ساعت قیامت فرارسیده و شما متوجه نیستید. سپس می‌گوید: اگر پیرمردان راکع و جوانان خاشع و کودکان شیرخوار نبودند عذاب الهی به شدت بر شما فرو می‌بارید).

باز هم سلامت جامعه با پیرمردان عابد و جوانان خاشع است:
و در پایان با جان جانان آفرینش، گل زیبای زهرای اَطَهَر، امام
زمان (عج) زمزمه می‌کنیم:

رهای نای نیستان خدا کند که بیائی

ضمیر روشن باران، خدا کند که بیائی

بلوغ قدر سپیدی، بلوغ سبز رهائی

معاد رویش انسان، خدا کند که بیائی

به انهدام سیاهی، به انهدام جهالت
سفر ناشر قرآن، خدا کند که بیائی
نماز خالص عشقی، رجاء مستظرانی
زالال چشمه ایمان، خدا کند که بیائی
تو شهر سبز صیامی، طلوع نظم سلامی
هلا تو رمز بهاران، خدا کند که بیائی
غبار رنج زمین را، فضای تلخ زمان را
سماط صبح تو درمان، خدا کند که بیائی

(عزیز الله زیادی)

اللَّهُمَّ عَجِّلْ لِي وَلِيِّكَ الْفَرَجَ

«منابع و مأخذ»

- ۱- قرآن مجید
- ۲- نهج البلاغه: ترجمه (زیر نظر ناصر مکارم شیرازی) ۳ جلد دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۳- اعلام الدین: حسن ابن ابی الحسن - قرن هشتم - مؤسسه آل البیت قم - ۱۴۰۸ ق
- ۴- بحار الانوار: علامه مجلسی، دارالکتب الاسلامیه، مجلدات ۱ - ۲ - ۶ - ۹ - ۲۵ - ۴۱ - ۴۲ - ۵۲ - ۷۰ - ۷۵ - ۹۲ - ۱۰۴
- ۵- تاریخ یعقوبی: احمد بن یعقوب، کاتب عباسی - چاپ لندن ۱۸۸۳
- ۶- تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب: علامه شیخ محمد بن محمد رضا القمی المشهدی. نصر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - ۱۳۶۷ هـ ش - جلد ۵
- ۷- جوان از نظر عقل و احساسات: گفتار فلسفی، هیئت نشر معارف اسلامی - سال ۱۳۵۳ هـ ش - جلد اول
- ۸- دعائم الاسلام جلد ۲ - نعمان بن محمد نعیمی مغربی - دارالمعارف مصر - ۱۳۸۵ ق
- ۹- سفینه البحار و مدینه الحکم والآثار: شیخ عباس قمی - ۱۳۵۵ هـ ق
- ۱۰- شرح نهج البلاغه: ابن ابی الحدید معتزلی: کتابخانه آیه اله نجفی مرعشی - قم، سال ۱۴۰۴ هـ ق.
- ۱۱- غرر الحکم و درر الکلم: مجموعه کلمات قصار حضرت علی علیه السلام

۶۲ * حدیث جوانی

- عبدالواحد آمدی از علماء قرن پنجم - ترجمه محمد علی انصاری - چاپ مهر آئین
- ۱۲ - قاموس قرآن: سید علی اکبر قریشی - دارالکتب الاسلامیه تهران جلد ۴
- ۱۳ - کافی: اصول جلد ۲ و ۴: شیخ کلینی - ترجمه کمره‌ای - کتابفروشی اسلامی تهران
- ۱۴ - کافی: فروع جلد ۵ - ۶ - ۸: شیخ کلینی - دارالکتب الاسلامیه تهران
- ۱۵ - کشف الغمّه جلد ۲: علی بن عیسی اربلی - مکتبه بنی هاشمی - تبریز - ۱۳۸۱ ق
- ۱۶ - مجموعه مقالات برای بانوان: تهیه و تنظیم محمود حکیمی - انتشارات شفق قم - صندوق پستی ۵۵
- ۱۷ - مجموعه ورام: ورام بن ابی فراس - انتشارات مکتبه الفقیه قم ۲ جلد در یک جلد
- ۱۸ - مستدرک الوسایل: جلد ۱ - ۴ - ۶ - ۱۴ حاج میرزا حسین محدّث نوری متوفی ۱۳۲۰ هـ ق
- ۱۹ - مفاتیح الجنان: شیخ عباس قمی - دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۲۰ - مکارم الاخلاق: رضی الدین ابی نصر الحسن بن الفضل الطبرسی - انتشارات فراهانی - ترجمه سید ابراهیم میریاقری - بهار ۱۳۶۵
- ۲۱ - منتخب الاثر: صافی گلپایگانی - نشر مکتبه الصدر - تهران
- ۲۲ - منتهی الآمال: شیخ عباس قمی - کتابفروشی اسلامی - جلد ۱ و ۲
- ۲۳ - منجد الطلاب: بندر ریگی
- ۲۴ - وافی: جزء ۵ - شرح اصول کافی - فیض کاشانی
- ۲۵ - وسایل الشیعه: شیخ حرّ عاملی جلد ۱ - ۴ - ۵ - موسسه آل البيت قم - سال انتشار ۱۴۰۹ هـ ق